

Р1570293

Олександр Уривалкін

Довідник з історії України

Том 1

(з найдавніших часів
й до кінця XIX століття)

Delineatio Generalis
CAMPORUM DESERTORUM

Ukraina.

Cum adjacentibus Provinciis.
Bono publico erecta
per
Guilhelmum le Vasseur
de Beauplan
SRM^{ti} Architectum militarium
et Castranum.

Довідник підготовлений відповідно до вимог і програми МОН України з історії України для загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій і коледжів та питань Зовнішнього Незалежного Оцінювання. Для створення цього видання використано відомості з численних історичних джерел, розробки вітчизняної та зарубіжної історіографії, сучасні дослідження. Текст доповнений історичними документами; довідковим матеріалом; рубриками — «Чи знаєте Ви, що...», «Це цікаво», «Історична Довідка», «Історичний портрет», «Історичні терміни і поняття»; ілюстраціями, картами, а також великою кількістю цікавої інформації. **Охоплює період з найдавніших часів й до кінця XIX століття.**

Даний «Довідник з історії України» може бути використаний учнями загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та коледжів для підготовки до занять та відповідей на питання ЗНО. Він стане у пригоді також студентам для систематизації знань, осмислення історичних подій та вироблення навичок аналітичної роботи. Учителям цей довідник допоможе зробити урок цікавим та активізувати самостійну роботу учнів. Крім того, **буде корисним широкому загалу читачів, хто цікавиться вітчизняною історією, у вирішенні питань, які постають під час засвоєння навчальної, науково-популярної та художньої історичної літератури і перегляду передач TV.**

Зміст

Передмова	5
Розділ I. Еволюція людини і початок заселення території України	7
1. Найдавніше населення	7
2. Кам'яний вік	8
3. Мідно-кам'яний вік (єнеоліт). Трипільська культура	13
4. Бронзовий вік	15
Розділ II. Панування кочівників у степах України	18
1. Кіммерійці й таври	19
2. Скіфи	20
3. Сармати	24
Документи:	26
Розділ III. Античні міста-держави Північного Причорномор'я. Готи. Гуни ...	29
1. Античні міста-держави	29
2. Готи	32
3. Гуни (хуну)	33
Документи:	35
Розділ IV. Східні слов'яни у давнину. Антський племінний союз	38
1. Походження та заняття слов'ян	38
2. Антський племінний союз	43
3. Язичницькі вірування, звичаї і знання східних слов'ян	45
Документи:	47
Розділ V. Київська Русь та її місце в історії	50
1. Утворення та становлення Київської Русі	50
2. Перші володарі Руської землі	53
3. Князь Володимир Святославич	59
4. Київська Русь при Ярославі Мудрому та його наступниках	62
5. Давньоруська держава в період роздробленості	68
6. Господарство, побут, соціально-економічний лад та політичний устрій Київської Русі	71

7. Культура Київської Русі.....	78
Документи:	88
Розділ VI. Галицько-Волинська держава: умови виникнення, розвиток та занепад	95
1. Галицьке та Волинське князівства.....	95
2. Галицько-Волинська держава за князя Романа Мстиславича	98
3. Данило Романович Галицький	100
Дім Галицький та Волинський.....	106
4. Галицько-Волинська Русь у кінці XIII — 40-х роках XIV ст.	108
Документи:	115
Розділ VII. Українські землі у складі сусідніх держав	119
1. Вторгнення монголо-татар на українські землі	119
2. Північне Причорномор'я та Крим у складі Кримського ханства	124
3. Галичина, Волинь та Поділля у складі Польського королівства....	132
4. Закарпаття у складі Угорщини	137
5. Буковина у складі Угорського королівства, Молдавського князівства та Османської імперії	139
6. Чернігово-Сіверщина у складі Великого князівства Литовського та Московської держави.....	141
Документи:	145
Розділ VIII. Українські землі у складі Великого князівства Литовського.....	151
1. Вхідження українських земель до складу Великого князівства Литовського	151
2. Втрата українськими землями своєї автономії.....	154
3. Соціальна структура українського суспільства у XIV–XV ст.	160
4. Економічний розвиток українських земель у XIV–XV ст.....	167
5. Релігійні процеси в Україні (середина XIII — XV ст.)	171
6. Культура України в XIV — XV ст.	175
Документи:	176
Розділ IX. Україна у складі Речі Посполитої.....	183
1. Соціально-політичне становище українських земель у складі Великого князівства Литовського в першій половині XVI ст.	183
2. Передумови Люблінської унії 1569 р.....	187
3. Люблінська унія 1569 р. та її наслідки	189
4. Соціально-економічне становище українських земель у складі Речі Посполитої.....	193
Документи:	198
Розділ X. Церковне життя та міжконфесійні відносини в Україні (XVI — середина XVII ст.).....	201
1. Міжконфесійні відносини та реформація в Україні.....	201
2. Брестська (Берестейська) церковна унія 1596 р. та її наслідки.....	207
3. Відновлення і легалізація Православної церкви в Україні	210
4. Боротьба за легалізацію Православної церкви в Україні за часів митрополитів Іова Борецького та Петра Могили.....	212
5. Діяльність греко-католицької церкви в Україні	216

6. Культура України XVI — першій половині XVII ст.	217
Документи:	222
Розділ XI. Виникнення та еволюція українського козацтва	226
1. Виникнення українського козацтва.....	226
2. Запорізька Січ.....	232
3. Козацтво у міжнародних відносинах	247
Документи:	251
Розділ XII. Переростання козацтва в окремий стан українського суспільства (національно-визвольна боротьба в кінці XVI — першій половині XVII ст.)	255
1. Створення реєстрового козацького війська	255
2. Козацькі повстання кінця XVI ст.	261
3. Діяльність Петра Конашевича-Сагайдачного.....	266
4. Повстання 20–30-х років XVII ст.	270
Документи:	275
Розділ XIII. Національно-визвольна війна українського народу у середині XVII ст. та відродження Української держави	277
1. Причини і початок національно-визвольної війни	277
2. Сподвижники Богдана Хмельницького.....	280
3. Формування Української козацької держави — Гетьманщини.....	283
4. Воєнно-політичні події 1651 — 1653 рр.	287
5. Переяславська Рада і «Березневі статті» 1654 р.	291
6. Перші непорозуміння України з Росією, пошуки нового союзника	293
Документи:	296
Розділ XIV. Українські землі в другій половині XVII ст.	303
1. Україна в часи гетьманування Івана Виговського	303
2. Політичний розкол України під час громадянської війни.....	309
3. Правобережна та Лівобережна Україна у 60 — 80-х роках XVII ст.	311
Документи:	323
Розділ XV. Україна за часів Гетьманщини (кінець XVII — перша чверть XVIII ст.).....	327
1. Україна в період гетьманування І. Мазепи. Конституція П. Орлика	327
2. Правобережна і Західна Україна в кінці XVII — першій чверті XVIII ст.	343
3. Культура України другої половини XVII — першій чверті XVIII ст.....	346
Документи:	347
Розділ XVI. Українські землі з другої чверті до кінця XVIII ст.	351
1. Зміцнення української державності за гетьманування Данила Апостола	351
2. Останній гетьман України Кирило Розумовський	354
3. Ліквідація Запорозької Січі.....	361
4. Вхідження Північного Причорномор'я та Правобережної України до складу Росії	368
5. Правобережна і Західна Україна в XVIII ст. Гайдамацький та опришківський рухи.....	370
6. Культура України другої половини XVIII ст.	376
Документи:	379

Розділ XVII. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій в першій половині XIX ст.	382
1. Занепад кріпосницьких та зародження ринкових відносин	382
2. Суспільно-політичний та декабристський рух.....	385
3. Кирило-Мефодіївське товариство	390
4. Національне відродження на західноукраїнських землях.....	392
5. Культура України першої половини XIX ст.....	396
Документи:	399
Розділ XVIII. Українські землі в складі Росії та Австро-Угорщини в другій половині XIX ст.	403
1. Скасування кріпацтва та демократичні реформи.....	403
2. Процеси модернізації в економіці.....	405
3. Суспільно-політичне життя.....	410
4. Культурний розвиток України в другій половині XIX ст.	418
Документи:	421
Розділ XIX. Рідний край у XIX — на початку XX ст.	426
1. Середня Наддніпрянщина та Правобережне Полісся (Київська, Полтавська, Черкаська, Житомирська області)	426
2. Галичина та Волинь (Львівська, Волинська, Тернопільська, Івано-Франківська, Рівненська області)	428
3. Поділля та Буковина (Вінницька, Хмельницька, Чернівецька області)	431
4. Закарпаття (Закарпатська область)	433
5. Чернігово-Сіверщина (Чернігівська область).....	433
6. Північне Причорномор'я та Таврія (Автономна республіка Крим, Одеська, Херсонська, Миколаївська області).....	435
7. Запоріжжя (Кіровоградська, Дніпропетровська, Запорізька області).....	437
8. Слобожанщина та Сумщина (Харківська і Сумська області)	438
9. Донбас (Донецька, Луганська області).....	439
Документи:	440